

כלי מחקר זה נלקח מתוך מאגר כלי המחקר של קרן שלם התומכת במחקר שמטרתו שיפור איכות החיים של אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית והסובבים אותם.

כל המעוניין להשתמש באחד מכלי מחקר מתבקש לפנות לחוקר שערך את המחקר הרלבנטי ולוודא את אישור השימוש בכלי מבחינת זכויות יוצרים.

שם הכלי: ראיון שימוש בפייסבוק לאדם עם מש"ה ומלווה

פותח בשנת: לא צויין, על ידי: לא צויין

תורגם לעברית בשנת: לא צויין על ידי: לא צויין

מטרת הראיונות הייתה להבין ולתאר את החוויה של השימוש בפייסבוק ואת המשמעות שהשתתפים מייחסים לחוויה זאת (Niesz et al., 2008).	מטרת הכלי	1
ראיון חצי מובנה	סוג כלי המחקר	2
אנשים עם מש"ה העושים שימוש קבוע בפייסבוק, ומלווים	אוכלוסיית היעד	3
נעשה ניתוח תוכן איכותני של תמלילי הראיונות	אופי הדיווח	4
כל ראיון כלל שאלות אודות דפוסי השימוש, תפיסות, עמדות, רגשות, צרכים, קשיים ודרכי התמודדות. השאלות הונגשו לאנשים עם מש"ה באמצעות ניסוח בשפה בסיסית ושימוש בקלפים ויזואליים (Finlay & Lyons, 2001).	מבנה הכלי	5
בהתאם לתיאוריה המעוגנת בשדה (Strauss & Corbin, 1990), נעשה ניתוח תוכן איכותני של תמלילי הראיונות במטרה להגיע לתמות מרכזיות ותתי-תמות של חוויית השימוש בפייסבוק על-ידי אנשים עם מש"ה. ניתוח התוכן נעשה על-ידי החוקרת הראשית וחוקרת נוספת על פני ארבעה שלבים עיקריים תוך שימוש בתוכנת Narralyzer (שקדי, 2011):	סוג סולם המדידה	6
1. ניתוח ראשוני - (open coding) חלוקת הנתונים לקודים ראשוניים .		
2. ניתוח ממפה - (axial coding) מציאת קשרים בין הקודים הראשוניים וקיבוצם לתמות על פני שני צירים – אופקי ואנכי. בשלב זה נעשתה השוואה בין מפות התמות של שתי החוקרות. במקרים של אי-הסכמה החוקרות דנו בתהליך קיבוץ הקודים לתמות עד להגעה לקונצנזוס. שלב זה סייע להגיע להגדרה קוהרנטית יותר של התמות המרכזיות.		
3. ניתוח ממוקד - (selective coding) ארגון התמות לידי תמות מרכזיות ותתי-תמות .		

4. ניתוח תיאורטי – (conditional matrix) הבניית מסגרת תיאורטית המסבירה את התופעה הנחקרת. כמו כן, נעשה ניתוח תוכן כמותי על מנת למפות את דפוסי השימוש של המשתתפים.		
שאלות פתוחות.	סוג הפריטים בכלי	7
כל ריאיון נערך כשעה. הריאיון לאנשים עם מש"ה כולל 26 שאלות ולמלווים 24 שאלות.	אורך הכלי	8
על מנת לחזק את התוקף והמהימנות של ממצאי המחקר, מה שמכונה במחקר האיכותני כממצאים "ראויים לאמון" (Lincoln & Guba, 1985) (trustworthiness), איסוף הנתונים במחקר הנוכחי כלל שימוש במספר כלים איכותניים (ראיונות ותצפיות) ומנקודות מבט שונות הן של המשתמש ברשת החברתית והן של המלווה (triangulation). כמו כן, הראיונות והשיח בתצפיות הוקלטו ולאחר מכן תומללו. מעבר לכך, התזכירים של הראיונות והתצפיות כללו את שפת הגוף וההערות של המרואיינים, רפלקציה של עוזרת המחקר אשר ביצעה את הראיונות והתצפיות, וכן תיעוד של הסביבה (setting) בה נאספו הנתונים.	מהימנות	9
לא צויין	תקיפות	10

רשימת מחקרי קרן שלם אשר עשו שימוש בכלי:

שם המחקר	מק"ט
שפיגלמן כרמית-נעה (2015). הערכת דפוסי השימוש והצרכים של אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית ברשת החברתית פייסבוק. אוניברסיטת חיפה.	108 למחקר המלא

[למאגר המחקרים של קרן שלם](#)

מדריך הריאיון עבור אדם עם מש"ה המשתמש בפייסבוק

1. ספר לי קצת על עצמך.
2. מתי הצטרפת לפייסבוק/פתחת חשבון? למה רצית להצטרף/להשתמש בפייסבוק?
3. איך פתחת חשבון פייסבוק? האם קיבלת עזרה/הדרכה? ממי?
4. איך הרגשת כשנכנסת בפעם הראשונה לפייסבוק?
5. מה אתה יודע לעשות בפייסבוק?
6. באופן כללי, מה אתה חושב על פייסבוק? מה אתה מרגיש כשאתה בפייסבוק?
7. תאר לי מה אתה עושה בדרך-כלל מהרגע שאתה נכנס לפייסבוק ועד שאתה מסיים.
8. מתי אתה משתמש בפייסבוק? כל יום? כמה זמן כל פעם?
9. מה אתה עושה כשאתה נתקל בפייסבוק במשהו חדש שאתה לא מכיר או לא יודע איך לחזור לעמוד שהיית בו? למי אתה פונה? מי עוזר לך?
10. ספר לי על החברים שלך בפייסבוק. כמה חברים יש לך בפייסבוק? מה היית מרגיש אם היו לך עוד חברים בפייסבוק? מאיפה אתה מכיר את החברים שלך בפייסבוק?
11. האם קרה לך שמישהו שאתה לא מכיר במציאות ביקש ממך חברות בפייסבוק? מה חשבת/הרגשת/עשית? מה אתה עושה עם החברים שלך בפייסבוק?
12. מה אתה מרגיש כאשר החברים שלך בפייסבוק מגיבים לדברים שאתה מעלה/כותב בפייסבוק?
13. מה אתה מרגיש כאשר החברים שלך בפייסבוק מתעלמים ולא מגיבים לדברים שאתה מעלה/כותב בפייסבוק?
14. האם אתה חבר בקבוצות בפייסבוק? אם כן, אלו קבוצות? מתי הצטרפת לקבוצות?
15. מה אתה עושה בדרך-כלל בקבוצות?
16. האם אתה מעלה תמונות שלך לפייסבוק? איזה סוגים של תמונות? איך למדת לעשות את זה?
17. מה אתה מרגיש כשאתה מעלה תמונות לפייסבוק?
18. האם אתה עושה לייק לדברים שאחרים מעלים בפייסבוק? למה? מה משמעות של לייק עבורך?
19. מה אתה חושב/מרגיש כשאתה עושה לייק?
20. האם אתה כותב פוסטים/טקסטים בקיר/בפייסבוק? דוגמאות?
21. מה אתה חושב/מרגיש כשאתה כותב פוסט?
22. האם אתה משתמש בפייסבוק להתכתבות עם חברים? דוגמאות?

23. מה אתה עושה אם מישהו שאתה לא מכיר פונה אליך בפייסבוק ורוצה להיפגש במציאות או רוצה את

מספר הטלפון שלך?

24. האם חווית משהו מסוכן בפייסבוק? מה חשבת/הרגשת/עשית?

25. האם יש דברים שהיית רוצה לעשות בפייסבוק ואתה לא יכול? יש דברים שקשה לך לעשות בפייסבוק? מה

אתה עושה במצבים כאלה?

26. האם יש לך רעיונות איך לעשות את פייסבוק יותר נוח/נגיש לשימוש לאנשים עם מש"ה?

מדריך הריאיון עבור המלווה

1. ספר לי קצת על עצמך.
2. האם אתה משתמש באינטרנט? במה אתה לרוב משתמש (אלו יישומים)? באיזה תדירות?
3. ספר לי קצת על X (שם האדם עם מש"ה) ועל הקשר שלכם.
4. איך הוא למד להשתמש באינטרנט? כמה פעמים הוא משתמש באינטרנט? כמה זמן כל פעם?
5. מתי X הצטרף לפייסבוק/פתח חשבון? מה הוביל להחלטה שלו להצטרף לפייסבוק?
6. באופן כללי, למה פייסבוק משמש את X?
7. האם אתה יודע מי החברים שלו בפייסבוק? כמה חברים יש לו בפייסבוק? כיצד הוא הכיר את החברים שלו בפייסבוק?
8. האם קרה מצב שאדם שהוא לא מכיר ביקש ממנו חברות בפייסבוק? כיצד אתה יודע על כך? מה הוא חשב/הרגיש/עשה? מה יעצת לו במצב זה? מה קרה בפועל/בסוף?
9. באופן כללי, מה הוא עושה עם החברים שלו בפייסבוק?
10. האם הוא חבר בקבוצות בפייסבוק? אם כן, אלו קבוצות? מתי הוא הצטרף לקבוצות?
11. האם הוא מעלה תמונות לפייסבוק? איזה סוגים של תמונות? דוגמאות.
12. איך הוא מחליט אלו תמונות להעלות לפייסבוק ואלו תמונות לא? האם הוא מבקש את אישורך? האם הדרכת אותו מראש מה רצוי להעלות ומה לא?
13. האם הוא יודע לתייג את עצמו ואחרים בתמונות? מי לימד אותו?
14. האם הוא יודע לעשות לייק? מה המשמעות של לייק? כיצד הוא למד על כך?
15. האם הוא כותב פוסטים בקיר שלו? כמו מה למשל? האם אתה מודע לתוכן שהוא כותב בקיר שלו?
16. האם הבחנת בעבר בתוכן לא ראוי? כמו מה למשל? כיצד נהגת במקרה זה? איך X הרגיש, הגיב?
17. האם הוא משתמש בפייסבוק להתכתבות אישית (צ'אט)?
18. האם הדרכת את X כיצד להשתמש באופן בטוח בפייסבוק? (במידה וקיבלת הדרכה מגורם אחר) מתי התקיימה ההדרכה? מה היא כללה? כיצד אתה יודע אם הוא הפנים זאת?
19. האם אתה מודע לתכנים אליהם X נחשף בפייסבוק? כיצד?
20. האם קרה מקרה שהוא נחשף לתוכן שלילי בפייסבוק? כמו מה למשל? כיצד ידעת על כך? כיצד נהגת במקרה זה? איך X הרגיש, הגיב?
21. באופן כללי, מה אתה חושב על השימוש של X בפייסבוק?
22. מה הם היתרונות של שימוש בפייסבוק עבור אנשים עם מש"ה?

23. מה X אינו עושה/יודע לעשות בפייסבוק? מה הסיבות לכך?

24. כיצד היית מציע להתאים/להנגיש את פייסבוק או רשת חברתית עתידית לצרכים של אנשים עם מש"ה?